

Boekje 2

De strategie van het blokkeren bij het damspel

**Door Jean-Pierre DUBOIS
Nationaal Meester – ex-kampioen van Frankrijk**

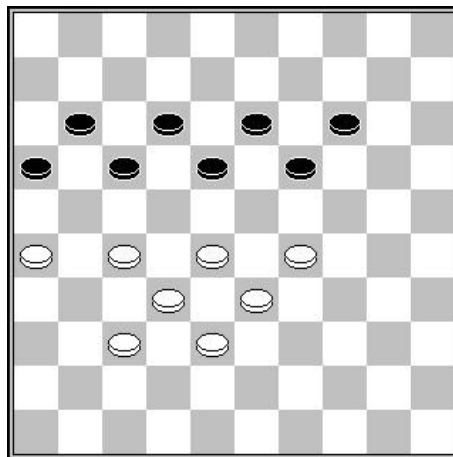
PRESENTATIE

Het eerste deel van dit boek stelde u in staat een goed niveau van anticiperen te bereiken en, belangrijker nog, u werd bekwaam in uzelf dynamisch te projecteren en de positie die u aan het einde van uw berekeningen zou bereiken te visualiseren. Bovendien stelde het probleemoplossend vermogen u in staat een redeneerproces te ontwikkelen dat gebaseerd is op het selecteren van de meest plausibele hypothesen, gevolgd door een kritische selectie. Al deze vaardigheden die u hebt ontwikkeld, zullen u in de toekomst van pas komen. In dit deel worden principes besproken die uw denkproces kunnen sturen. Natuurlijk kunt u deze principes prima begrijpen en eigen maken zonder de voorgaande stap, maar dan kunt u ze niet in de praktijk brengen.

Bij dammen gaat geen enkele regel boven de principes.

Je zult leren op je hoede te zijn voor overmoedige spelers die luidkeels regels verkondigen voor goed spel. Elke bewering verdient het om onderbouwd en geverifieerd te worden.

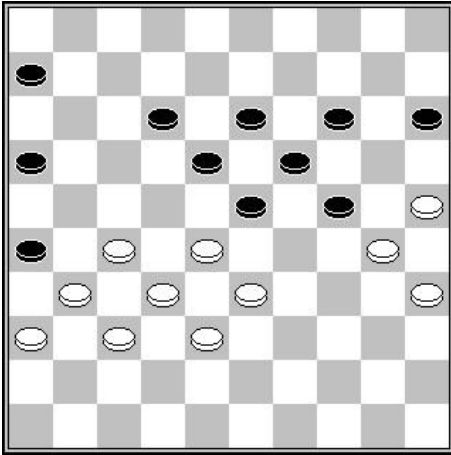
De enige zekerheid die we hebben, is dat de twee partijen elkaar onvermijdelijk zullen ontmoeten, omdat elke partij zijn stukken één veld vooruit moet zetten. Je zult zien dat het mogelijk is het onvermijdelijke uit te stellen door stukken terug te ruilen, maar dit is slechts een geval van "een stap terugzetten om twee stappen vooruit te zetten", zoals het spreekwoord luidt. In dit deel beschouwen we het belangrijkste strategische doel als het blokkeren van alle stukken van de tegenstander, om hen te dwingen stukken op te offeren zonder enige compensatie. Laten we het volgende voorbeeld nemen:

Stel je voor dat zwart aan zet is. Als zwart kiest voor (14-20), laat wit de tegenstander geen kans door simpelweg 29-23 (18x29) 33x15 te spelen, een schijf te winnen en te promoveren tot dam. Elke andere zet van zwart dwingt hem om minstens één schijf te offeren. Dit is inderdaad een geblokkeerde situatie.

Stel je nu voor dat wit aan de beurt is. Wit zou kunnen treuzelen met 37-31 en een vergelijkbare geblokkeerde situatie bereiken.

Waarom is zwart geblokkeerd? De eerste reden is dat zwart geen ruilformatie heeft. Een andere reden is dat zwart geen van de centrale strategische velden 22, 23 of 24 bezit. De laatste reden, ongetwijfeld de belangrijkste, is de uitstekende positie van de witte stukken, die beide ruilformaties (de centrale velden 27, 28 en 29) combineert met de extra bonus van een vrij temp voor het geval dat nodig is.

Nevenstaande positie vormt een ander geval van blokkade. Wit is aan zet en heeft geen andere keuze dan de ruilformatie 27-22 (18x27) 31x22 te gebruiken, maar daarbij stelt het zijn pion 22, die in de lijnen van de tegenstander is opgeschoven, bloot aan een aanval van (12-18), zonder dat er een oplossing is om deze te verdedigen.

In dit deel bespreken we daarom **het principe van bewegingsvrijheid**, en meer specifiek, **relatieve bewegingsvrijheid**. Deze bewegingsvrijheid vertaalt zich in de **actieve ontwikkeling van de eigen stukken, terwijl tegelijkertijd de ontwikkeling van de stukken van de tegenstander wordt belemmerd**. Twee sleutelwoorden, "actief" en "belemmeren", die we duidelijk zullen proberen te illustreren.

Bij dammen zijn alle stukken identiek en is het erg moeilijk om te bepalen welke het beste is om te zetten.

Dat is nu juist de kern van het spel. Beginnend met een positionele beoordeling, identificeren we verschillende mogelijke zetten en kiezen er vervolgens één uit. Door ervaring zullen we posities geleidelijk aan nauwkeuriger leren inschatten en de meest bruikbare varianten berekenen. We staan nog maar aan het begin van dit proces en het is essentieel om u de fundamentele elementen aan te reiken die uw denkproces zullen sturen.

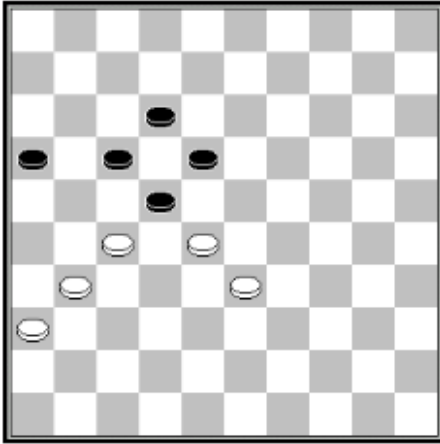
Ik nodig u uit om mij op deze reis te volgen, stap voor stap:

- **Eerste etappe** : evalueren van het kluwen schijven
  - o De tangen
  - o De Weiss opsluiting
  - o Het klassiek systeem
- **Tweede etappe** : begrijpen waarop de bewegingsvrijheid is gebaseerd
  - o De ruil formaties
  - o De vrije tempo's
  - o Terrein bezetting
- **Derde etappe** : ontwikkelen in een context van relatieve vrijheid
  - o De associatie van "positie - combinaties"
  - o Redeneren en berekenen

Eerste etappe : het kluwen van schijven

De laterale insluiting (tangen)

Laten we meteen ter zake komen met een specifiek type pionnenverstrengeling. Ik heb ervoor gekozen om de term 'verstrengeling' te gebruiken, omdat die neutraler lijkt dan 'keten'. Geketende schijven suggereren een soort inferioriteit, wat hier niet het geval is. Pionnenverstrengelingen beperken echter het aantal speelbare zetten aanzienlijk en vormen een risicovolle gok.

Een formidabel blokkeermiddel

Ziehier een karakteristieke positie van laterale insluiting. Men ziet dat wit steeds de mogelijkheid heeft de insluiting door 31-26 te verbreken. Zwart heeft die mogelijkheid niet en hij zal andere middelen moeten vinden om het spel gelijk te maken.

Merk op dat dit type opsluiting ook wel bekend staat als de "tang".

We zullen de problemen beter begrijpen door te beginnen met de eerste zetten van een spel. Daarna:

1. 33-28	20-24
2. 34-30	15-20
3. 30-25	10-15
4. 39-33	18-22 ?

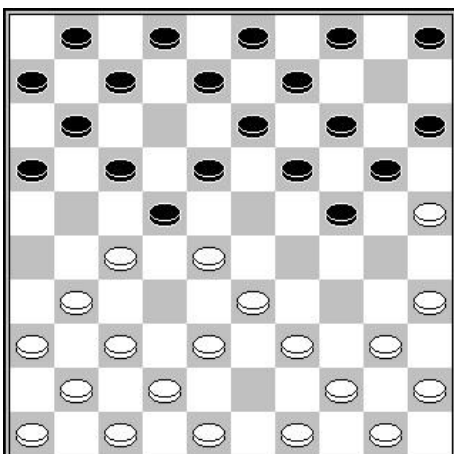
Dit is een zet die je in dit soort situaties beter kunt vermijden. We zullen zien waarom.

5. 43-39	12-18 ?

Zwart is zich niet bewust van het gevaar. Ze kunnen overleven gebruik makend van hun ruilformatie 14-20-24, vervolgend met 5.(24-29) 6.33x24 (20x29) en na 7.39-33 (19-24) 8.44-39 (14-20) 9.25x14 (9x20) bevindt zwart zich in een volstrekt onevenwichtige, maar niet verliezende positie.

Na de tekstzet, deel wit de fatale slag uit met de volgende reactie:

6. 32-27

We beseffen dat zwart nu vrijwel geen speelbare zetten heeft.

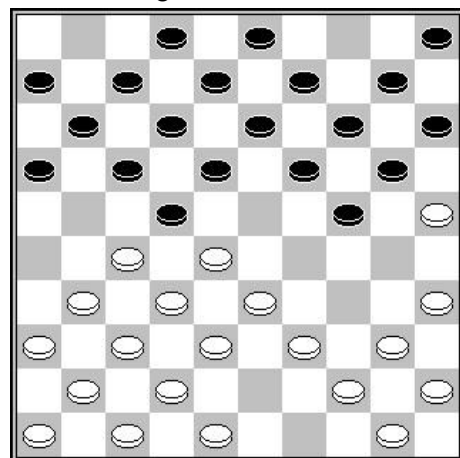
Door slechts 4 zetten vooruit te zien had zwart moeten beseffen dat ze na hun drie tempo zetten (7-12), (1-7), (5-10) gedwongen zouden zijn schijf 24 te ruilen door (24-29) en dat deze schijf verloren zou gaan.

- 6... (7-12)

op 6...(24-29) 7.33x24 (22x33) [op (20x29) wint wit 3 schijven door 8.39-34] 8.39x28 (20x29), wit win teen schijf door 9.28-22 (17x28) 10.27-21 (16x27) 11.31x24 (19x30) 12.25x34.

7. 38-32 (1-7)
8. 49-43 (4-10)
9. 43-38

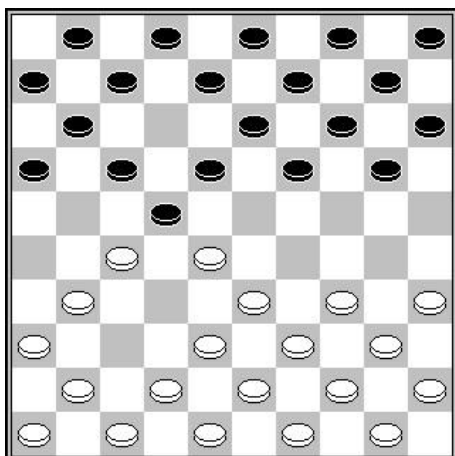
Zwart staat totaal geïmmobiliseerd.

Na de praktisch gedwongen ruil 9...(24-29) 10.33x24 (20x29), wint wit een schijf door 11.28-23 (19x28) 12.32x34.

Gelukkig is dit soort opsluiting niet per se gevaarlijk, zolang er maar een manier is om ze te doorbreken. Laten we bij het begin van het spel beginnen:

1. 32-28 (18-22)
2. 37-32 (12-18)
3. 32-27

Schijf 22 zit in de tang, maar zwart kan zich voordelig bevrijden door :

- 3... (19-23)
4. 28x19 (14x23)

Het zijn de drie schijven in lijn 10-14-19 die het mogelijk maken de witte centrale schijf 28 kan elimineren en zich in het centrum te vestigen.

Als zwart 3...(20-24) zou spelen, zou het spel uiteraard een totaal andere wending nemen, aangezien zwart dan grote moeilijkheden zou ondervinden om zich uit deze reeks te bevrijden.

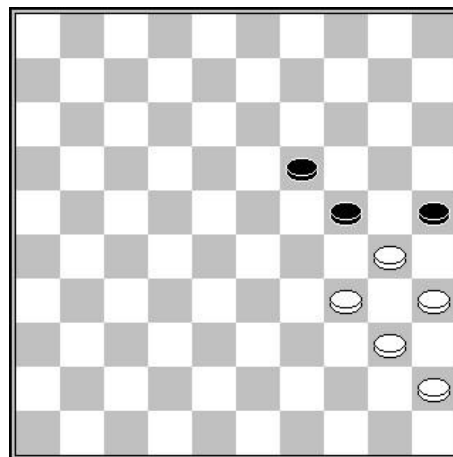
Belangrijkste conclusie: de laterale opsluiting (tang) kan onder bepaalde omstandigheden een formidabele blokkeringstactiek blijken te zijn.

Belangrijk om te onthouden: let goed op de ruilformaties. Deze maken verbreking mogelijk.

De Weiss opsluiting

Het diagram hiernaast laat zien dat de vijf witte schijven opgesloten zijn door drie zwarte schijven. Dit type opsluiting is vernoemd naar de eerste wereldkampioen. Hij liet zich opzettelijk opsluiten en vond altijd manieren om er voordelig uit te komen of briljante combinaties te creëren. Dit type opsluiting wordt regelmatig gebruikt door de beste internationale spelers.

Het gaat dus niet om de formatie van vijf schijven, maar om het gebruik dat ervan wordt gemaakt.

Met de "tang"-opsluiting zagen we dat de twee beschikbare lijnen aan het begin van de partij (vakken 21 tot en met 35) snel behoorlijk vol konden raken. Het is lastig om advies te geven over wat je aan het begin van de partij moet spelen. Het is eenvoudiger om te laten zien wat je niet moet doen. Houd er rekening mee dat het doel van dit deel is om de stukken van de tegenstander te blokkeren, en het is zeker dat een ketting zeker niet de beste manier is om dit te bereiken.

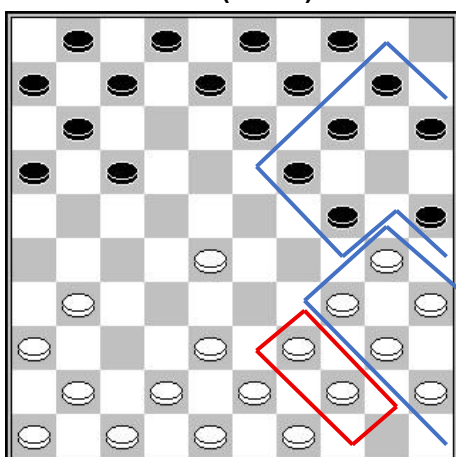
Om beter te begrijpen wat er met een van de spelers kan gebeuren wanneer hij ervoor kiest om zijn rechtervleugel op te laten sluiten zonder tegelijkertijd een actieve formatie op te bouwen, stel ik voor dat we het volgende begin van de wedstrijd bekijken:

1.34-30 (20-25)

2.39-34

Wit kiest er bewust voor om zijn rechtervleugel te laten opsluiten. In plaats van de partijvariant 39-34, is het gebruikelijker om verder te gaan met 2.32-28 (25x34) 3.39x30, of zelfs nog aanvallender 2.30-24 (19x30) 35x24.

2... (14-20)
3.44-39 (10-14)
4.50-44 (5-10)
5.33-29 (18-23)
6.29x18 (12x23)
7.32-28 (23x32)
8.37x28 (20-24)

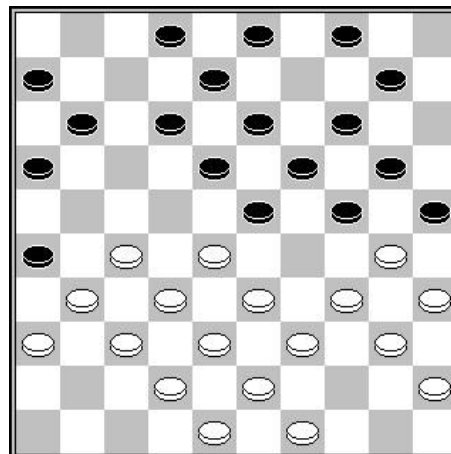
Op dit punt in het spel is het lastig om een diagnose te stellen. De vijf witte schijven, omlijnd in blauw, worden in bedwang gehouden door zes zwarte schijven. Er wordt nog een stuk gebruikt om de ketting in stand te houden. Op het eerste gezicht lijkt dit niet voordelig. Maar als we wat dieper graven, kunnen we ons afvragen wat de waarde is van de twee stukken die omlijnd in rood zijn. Dat is de kern van de zaak. Laten we verdergaan :

9.39-33

Dit is een foute zet, omdat het bijdraagt aan het blokkeren van de witte pionnen.

Een actieve, maar niet zonder risico, zet is mogelijk voor wit door 9.41-37 en vervolgens 10.38-32 te spelen, met de bedoeling het centrale veld 23 van de tegenstander te veroveren met 11.28-23. Er zijn nog veel andere mogelijkheden, maar het is nog te vroeg om die te bespreken.

9... (7-12)
10.44-39 (13-18)
11.41-37 (15-20)
12.46-41 (1-7)

De situatie is aanzienlijk veranderd. De acht witte pionnen, omlijnd in rood, worden in bedwang gehouden door de zes zwarte pionnen, omlijnd in blauw.

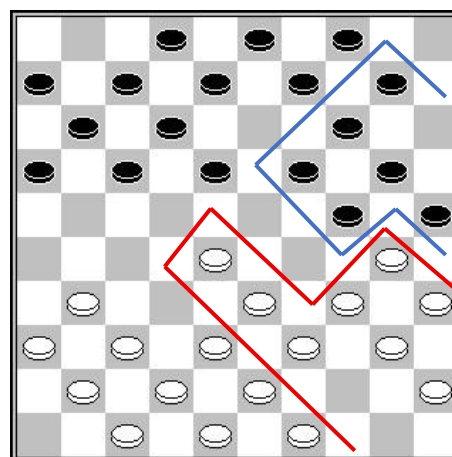
13.38-32

Deze zet verergert de situatie. Een zet als 13.31-27 had iets meer hoop geboden.

13... (9-13)
14.42-38 (18-23)

Een zeer sterke zet die de witte stand nog een beetje meer opsluit.

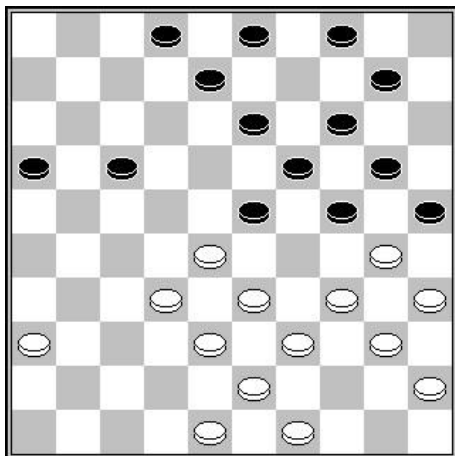
15.47-42 (12-18)
16.31-27 (7-12)
17.36-31 (17-21)
18.41-36 (21-26)

Wit heeft al zijn bruikbare zetten uitgeput. Het enige wat hem nog rest, is een zelfmoordpoging.

:

- 19.27-22 (18x27)
- 20.31x22 (12-18)
- 21.37-31 (26x37)
- 22.42x31 (18x27)
- 23.31x22 (11-17)
- 24.22x11 (6x17)

We komen tot een situatie waarin alle witte schijven geblokkeerd zijn. In feite, na :

A - 36-31, zwart wint een schijf door de combinatie (17-22) 26.28x17 (23-29) 27.34x23 (19x26).

B - 48-42, dezelfde combinatie leidt naar een dam.

C - 34-29 verliest twee schijven door (23x34) 40x29 (25x23)

D - 49-44 is slechts een stap terug doen om vooruit te springen na (4-9).

C De belangrijkste les: opgesloten raken aan je rechterflank is gevaarlijk. Het is een tactiek die een zeer hoog niveau van vaardigheid vereist. Je hebt meer te verliezen dan te winnen door het risico te nemen.

Het cruciale punt om te onthouden: wanneer je opgesloten bent, moet je absoluut actief spelen, wat betekent dat je een duidelijk doel voor ogen moet hebben.

Wees waakzaam

We hebben zojuist twee zeer verschillende thema's gezien, namelijk "de tang" en de Weiss-opsluiting. Ik stel nu een moment van ontspanning voor door de twee thema's te combineren. Dit is geenszins een stijloefening. Het is namelijk een openingszet die op het hoogste internationale niveau wordt gespeeld. Iser Kouperman, meervoudig wereldkampioen tussen 1960 en 1980, speelde deze zet regelmatig in internationale wedstrijden. Laten we eens kijken waar het om draait:

1. 32-28 (18-22)

Deze zet introduceert de Hollandse opening.

2. 37-32 (12-18)

3. 41-37 (7-12)

4. 46-41 (1-7)

5. 34-30 (20-25)

6. 40-34

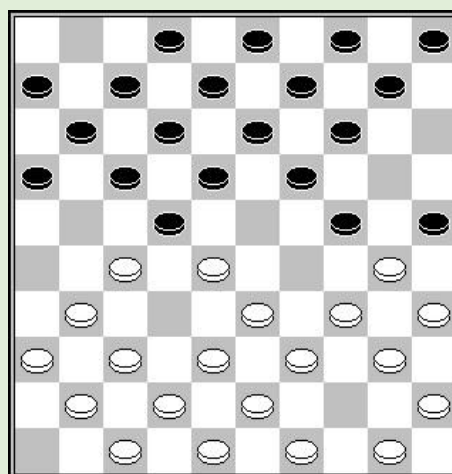
Wit laat zich vrijwillig opsluiten.

6... (15-20)

7. 44-40 (20-24)

8. 32-27

Diagram

Ziehier. De twee thema's gecombineerd. Laten we niet vergeten dat zwart na wit speelt en dat deze het laatste vrij tempo hebben.

Vervolg :

9. .. (10-15)

10. 49-44 !

Een opmerkelijke zet. De zet 50-44 is waarschijnlijk verloren. Maar dit aanduiden is een beetje ingewikkeld.

10... (4-10)

Ook een opmerkelijke zet. Na (5-10), krijgt men het geforceerde vervolg 11.37-32 (14-20) 12.41-37 (19-23) [op (9-14) of (10-14) gebruikt wit zijn pijl 28-32-37 om naar het centrum te gaan met 28-23 met schijfwinst ongeacht hoe zwart slaat.] 30x19 [op 28x19 volgt (24-29) hetgeen de partij in evenwicht brengt] (23x14) enz.

11. 37-32 (14-20)

12. 41-37 (10-14)

13. 28-23

Na 13.47-41, is het zwart die het laatste tempo heeft met (5-10), waarna wit een schijf verliest.

13... (18x29)

14. 34x23 (25x34)

15. 39x30

Dit onderstreept het belang van de basisschijf 50.

15. 19x39

16. 30x10 (5x14)

17. 44x33 etc.

De stand is nu perfect in evenwicht.

Het klassiek systeem

Beeldvorming

Met de voorgaande voorbeelden willen we aantonen dat de blokkeringsstrategie al in de allereerste zetten van een partij kan ontstaan, wanneer een van de spelers zich laat opsluiten. Het voordeel ligt dan bij de partij met de minste schijven in de opsluiting betrokken. Twee strategieën botsen dan: de status quo handhaven of uit deze situatie ontsnappen, zelfs als dat risico's met zich meebrengt.

Ik raad je aan om in eerste instantie te voorkomen dat je vast komt te zitten in een kettingreactie. Stapje voor stapje leer je actieve slagen te spelen en kun je die uiteindelijk ook proberen. Aan de andere kant, aarzel nooit om de kant van je tegenstander vast te zetten. Je zult vaak een goede partij spelen, en als dat niet het geval is, zul je dankzij de slagen van je tegenstander leren waarom het niet lukte.

Er valt meer te winnen dan te verliezen door op te sluiten

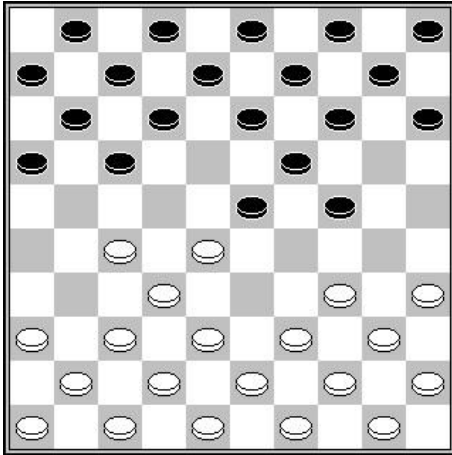
Het laatste kluwen dat we je aanraden te ontdekken, is een aanrader, zelfs een absolute aanrader, omdat het een wederzijdse tang in het midden betreft, die al sinds mensenheugenis universeel wordt beoefend.

Deze reeks bracht zelfs alle Franse wereldkampioenen roem tot het einde van de eerste helft van de twintigste eeuw. De komst van Sovjetspelers en de durf van de nieuwe Nederlandse golf brachten een revolutie teweeg in de theorie en verdrongen dit "klassieke" systeem naar de achtergrond. Desondanks blijft het een fundamenteel systeem dat essentieel is om goed te begrijpen. De principes zijn eenvoudig, maar de toepassing ervan is vaak behoorlijk complex. Laten we eens nader bekijken waar het allemaal om draait door het spel vanaf het begin te spelen:

1. 33-28 (18-23)

2. 31-27 (20-24)

De eerste twee zetten, waarmee het klassieke systeem werd geïntroduceerd, zijn zojuist gespeeld. Beide partijen delen het centrum gelijk, waarbij elk twee velden op de vijfde rij bezet.

De situatie is symmetrisch en we zien niet echt wat een goed spelplan zou kunnen zijn voor de ene of de andere partij.

Laten we vasthouden aan de strategie om de stukken van de tegenstander te blokkeren. Aan het begin van dit symmetrische spelplan staat wit in het nadeel, omdat zwart als laatste aan zet is.

Stel je het volgende scenario voor :

3. 34-30 (17-21)
4. 39-33 (12-18)
5. 44-39 (7-12)
6. 37-31 (14-20)
7. 41-37

Te noteren dat de aanval 31-26 een schijf verliest na een combinatie gekend onder de naam cros slagzet. Après 7.31-26 (24-29), vervolgt zwart steeds met (29-34) 40x29 (23x25) hoe wit ook slaat.

- 7... (10-14)
8. 30-25 (21-26)

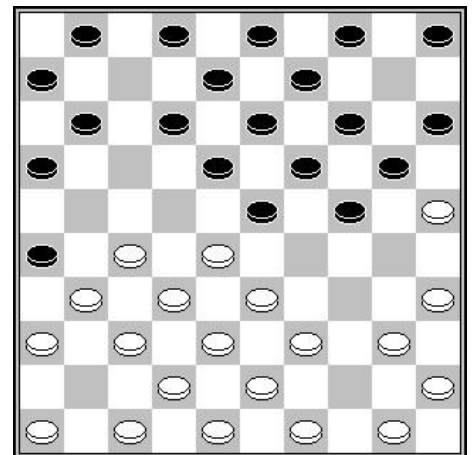
We staan nu voor een opmerkelijke, perfect symmetrische positie. Beide linkervleugels zijn geblokkeerd. Wat moet wit spelen? Allereerst moeten we de zet 9.39-34 elimineren, die verhinderd is door de bomzet (24-30) 10.35x24 (19x39) 11.28x10 (39x28) 12.32x23 (5x14) enz.

Vervolgens wordt het afgeraden om 40-34 te spelen, waardoor de linkervleugel van zwart vrijkomt met (24-30) of (24-29).

Tot slot wordt de afwachende zet 9.49-44 of 9.50-44 ook gevolgd door de tempo zet (1-7), en dit lost niets op, integendeel.

Wit moet zich daarom neerleggen bij :

9. 27-22 (18x27)
- 10.31x22

Wit heeft nu een kwetsbare schijf op de vijfde rij. Analyse toont echter aan dat deze pion verdedigbaar is. Desondanks was wit gedwongen dit smalle pad te volgen.

Wat is er gebeurd? Had wit andere mogelijkheden?

Gelukkig is het antwoord ja. De fout van wit was dat hij twee problemen combineerde: de linkervleugel werd geblokkeerd en de zet was nadelig. Het is onmogelijk om de zet terug te draaien, maar het is heel gemakkelijk om te voorkomen dat de linkervleugel geblokkeerd wordt. Speel simpelweg niet eerst 41-37, maar 30-25, zodat je eventueel verder kunt spelen met 31-26 zonder bang te hoeven zijn dat je gepakt wordt.

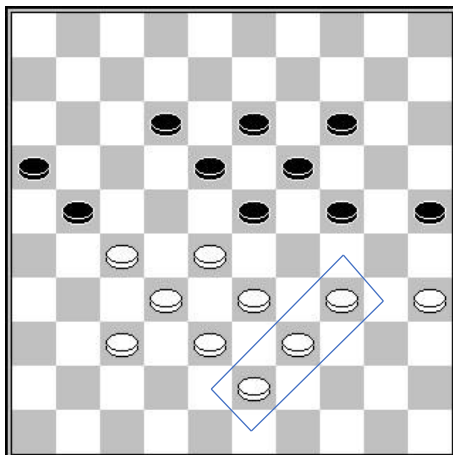
Belangrijkste conclusie: In een traditioneel systeem raden we af om je linkervleugel vast te laten lopen. We adviseren om deze openingsstrategie te testen tegen computer-programma's, of nog beter, bij je club. Je zult de nuances snel doorgronden en de risico's beter kunnen inschatten.

Houd er rekening mee: In een traditioneel systeem is het spel in het centrum vrijwel volledig beperkt. De actie speelt zich af op de flanken.

Tweede etappe : Bewegingsvrijheid

De ruilformaties

We hebben gezien dat het mogelijk is om al vanaf de eerste zetten van een partij een blokkeringsstrategie te overwegen, wanneer een van de partijen zich laat opsluiten. We hebben ook besproken dat ruilformaties de beste manier zijn om de bewegingsvrijheid terug te winnen. Laten we eens kijken wat die formaties zijn:

Stel dat wit aan zet is. Ze hebben niet veel opties. De zet 28-22 leidt direct tot verlies met (23-28) 34x23 (18x40) 35x44 (21x41). De positie van wit lijkt geblokkeerd. Gelukkig biedt de drie schijven ruilformatie, in het kader, wit de mogelijkheid om de blokkade op te heffen met 34-30 (25x34) 39x30.

Wees waakzaam

Laten we vorige stand terugnemen, maar veronderstellen dat zwart aan zet is. We zien dat deze aanzienlijke bewegingsvrijheid heeft, aangezien ze (21-26), of (23-29) of (12-17), of ook (14-20) kunnen spelen. Welke van de vier zetten te kiezen? De experts adviseren :

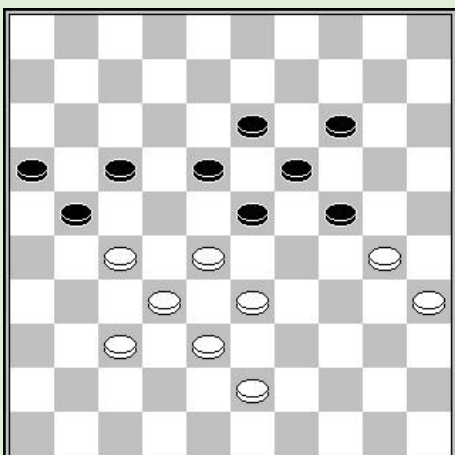
1... (12-17)

Dit verhindert de natuurlijke zet :

2. 34-30 (25x34)

3. 39x30

De stand is nu als volgt :

Zwart wint nu op prachtige wijze door :

3... (17-22)

4. 28x26 (23-28)

5. 32x12 (13-18)

6. 12x23 (19x48)

7. 21x41

En de zwarte dam slaat nu vier schijven door :

7...3x4

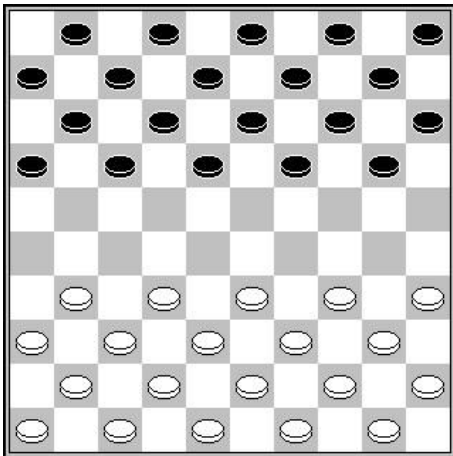
En wit kan opgeven.

Een ruilformatie bestaat uit drie schijven die op één lijn staan wanneer ze zich in het midden van het bord bevinden. Aan de zijkanten volstaan formaties van twee schijven.

Ruilformaties creëren dynamiek

De rol van deze formaties is veelzijdig. Het kan gaan om oprukken, territorium uitbreiden, reservetempi creëren of schijven vrijmaken die achterop liggen of geïmmobiliseerd zijn

Bekijken we de beginstand :

Na de eerste zet, gewoonlijk :

1. 32-28

Zwart heeft nu de keuze uit 9 mogelijkheden. Bijvoorbeeld

1... (19-23)

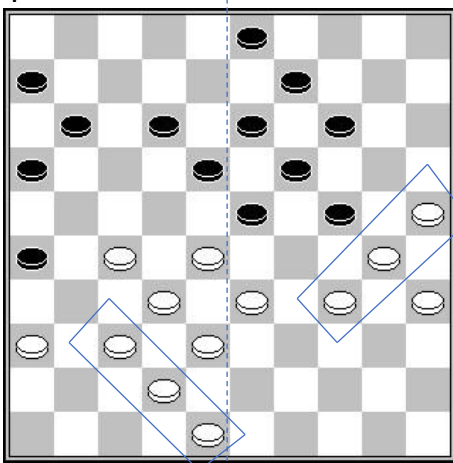
2. 28x19 (14x23)

Wat is er gebeurd ?

Zwart heeft de goede centrale schijven op 28, op de vijfde rij, uitgeschakeld en een eigen centrale schijf op 23 geplaatst. Dit biedt geen voordeel, omdat het de schijven van wit niet blokkeert. Het is zeker een evenwichtige positie, maar het stelt zwart in staat om al zijn schijven, die langs de lange diagonaal geblokkeerd waren, in het spel te brengen. We zullen later de tijd hebben om de beste zet te bepalen.

Aan het begin van het spel zijn er talloze ruilformaties beschikbaar. Naarmate het spel vordert, is het aan de spelers zelf om deze te creëren.

De ruilformaties laten in veel gevallen toe te voorkomen dat men opgesloten wordt. De volgende formatie illustreert dit type situatie goed :

Wit is aan zet. Hij heeft twee ruilformaties ter beschikking. De verticale middenlijn markeert acht witte schijven die tegenover zes zwarte schijven aan de linkerkant van het bord staan. **In het algemeen is het interessant aan de sterke kant te spelen.** Dus

1.37-31 (26x37)

2.42x31

Zwart heeft twee ruilformaties, beide nutteloos. Na (14-20) 25x14 (9x20) volgt simpel 30-25 en zwart heeft geen bevredigend antwoord. De andere ruil (23-29) 34x23 (18x29) verplaatst zwart naar links en levert niets op. Het is nuttiger voor zwart om de formatie 8-12-17 op te bouwen.

2... (11-17)

3.31-26 (3-8)

Zwart heeft een ruilformatie ontwikkeld waarmee hij zijn rechtervleugel vrij kan maken en zo veel reservetempi kan winnen.

4.36-31

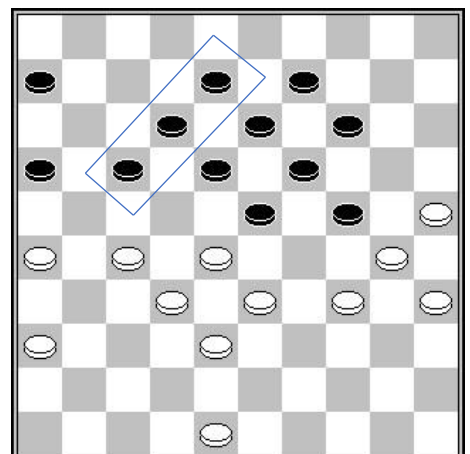
Een zet die de intenties van zwart dwarsboomde. Het moet worden opgemerkt dat de ruil 4.34-29 (23x34) 5.30x39 een combinatie oplevert door (24-29) 6.33x24 (19x30) 7.35x24 (18-22) 8.27x7 (8-12) 9.7x18 (13x44).

4... (23-29)

Zwart wordt gedwongen deze ruil te doen, daar (17-21)

5.26x17 (12x21) verliest na 6.31-26

5. 34x23 (18x29)

6.27-22

Wit activeert zijn schijven op de linkervleugel.

6... (12-18)

7.22x11 (6x17)

Na (16x7), staat wit oppermachtig op zijn linkervleugel.

8.48-42

De natuurlijke zet 8.31-27 is verhinderd door (29-34) 9.30x39 (24-29) 10.33x24 (19x30) 11.35x24 (18-22) 12.27x18 (13x44).

De partij zou nu in een remise moeten eindigen na:

8... (16-21)

10.31-27 (18-22)

11.27x16 (29-34)

12.30x39 (24-29)

13.33x24 (22x44)

14.26-21 (17x26)

15.16-11 (19x30)

16.35x24 etc. =

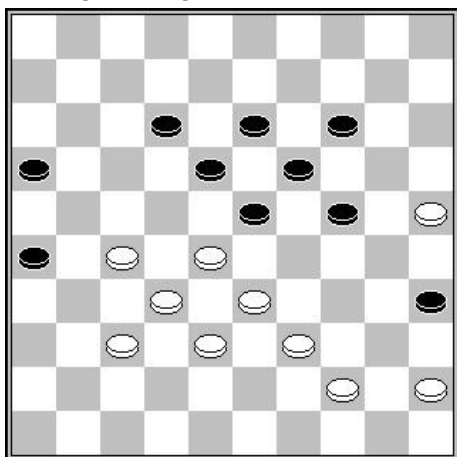
De belangrijkste les is: wanneer de confrontatie met het vijandelijke kamp er niet gunstig uitziet, vormen we ruilformaties die ons bewegingsvrijheid garanderen.

Houd er rekening mee: niet alle ruilformaties zijn nuttig. Hun voornaamste functie is het vrijmaken van de achterste stukken

Om verder te gaan: “Deel 1 – Betekenis van het spel”

Reserve tempi

Dit is een nogal lastig concept om uit te leggen. De eenvoudigste manier is om een typisch voorbeeld te bekijken.

te bekijken.

Zwart heeft nu twee mogelijkheden, beide verliezend door een blokkade. Laten we beide eens bekijken :

A – 2...(23-29) 3.45-40 (18-23) 4.50-44 (12-17) 5.44-39 (13-18) 6.39-34 (17-21) 7.40-35 (29x40) 8.35x44 (23-29) 9.44-40 (18-23) 10.27-22 en zwart kan opgeven.

B – (12-17) 3.45-40 (17-21) 4.40-34 (24-30) 5.33-29 (30x39) 6.29-24 (19x30) 7.25x43 (13-19) 8.38-33 (14-20) 9.43-39 (20-24) 10.39-34 en wit wint.

Men ziet dat in de twee gevallen wit nog de mogelijkheid heeft om te ruilen en zich terug te trekken om een perfecte blokkade te realiseren.

Wit is aan zet. Men ziet dat zwart geen bruikbare formatie heeft om te ruilen. De uitdaging is dus om een manier te vinden om hem te benaderen en tegelijkertijd de voorzorgsmaatregel te nemen om de laatste zet te hebben om hem te blokkeren.

Het ideale plan is hier schijf 35 achterwaarts af te ruilen

1.44-40 (35x44)

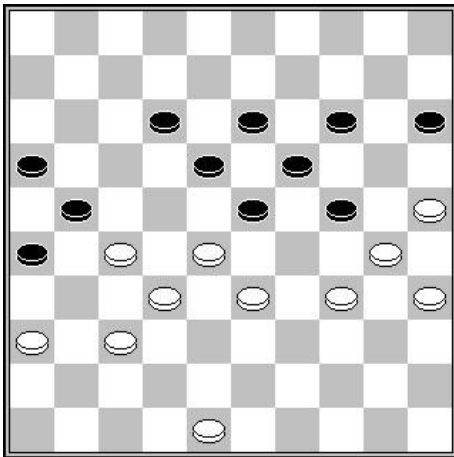
2.39x50

Schijf 39 is naar achter gegaan, Waardoor wit twee extra reserve tempi krijgt.

In beide gevallen was het wit die de laatste zet had en zijn tegenstander dwong zijn schijven op te offeren

Het reserveren van reserve tempi is erg nuttig wanneer ruilformaties uitgeput zijn.

Hier volgt een nogal verrassende positie :

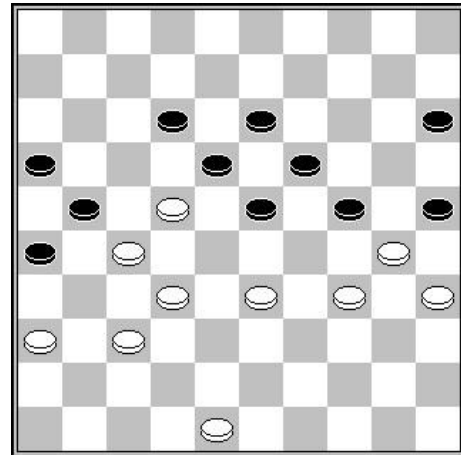

Wit heeft vrij tempi die hij niet kan gebruiken. Sterker nog, 1.48-42 of 1.48-43 is sowieso direct verliezend : (23-29) 2.34x23 (18x47) of (18x49). De ruil 1.34-29 (23x34) 2.30x39 lost het probleem niet op omdat zwart een schijf wint door (14-20) 3.25x23 (18x38) 4.32x43 (25x23). Het lijkt erop dat wit totaal geblokkeerd is.

Het is frustrerend om een partij te moeten opgeven terwijl er nog zoveel stukken op het bord staan. Gelukkig is er een oplossing voor wit om de reserve tempi alsnog nuttig te maken.

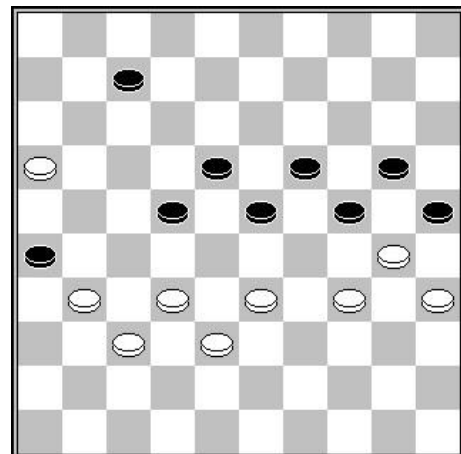
Vreemd, maar het is wit die een oplossing heeft voor de winst door een offer:

- 1.25-20 ! (14x25)
- 2.28-22 !

De situatie is radicaal veranderd. Zwart heeft wel een schijf meer maar hij staat geblokkeerd.

- 2... (12-17)
- 3. 22x11 (16x7)
- 4. 27x16 (18-22)
- 5. 36-31 (13-18)
- 6. 48-43 (15-20)
- 7. 43-38

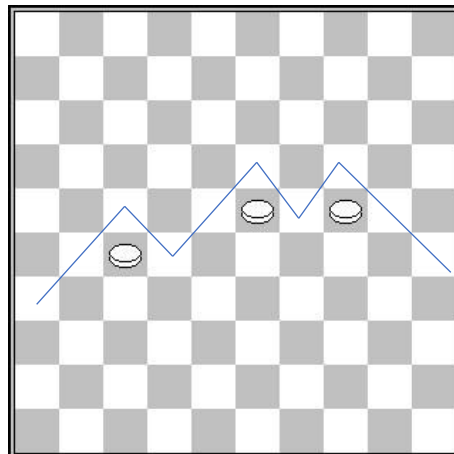
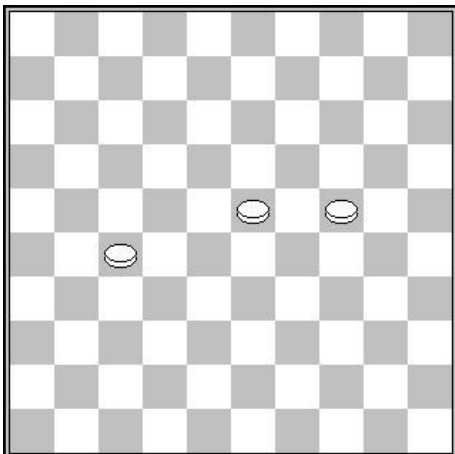
Zwart is volledig geblokkeerd.

Belangrijkste conclusie: Schijven achterin het bord zijn erg nuttig als je erin slaagt de stukken van je tegenstander te blokkeren.

Onthoud: het is niet voldoende om alleen de schijven van je tegenstander te blokkeren; je moet verder vooruit kijken om te zien of je tegenstander een tegenzet heeft door één of meer stukken te offeren.

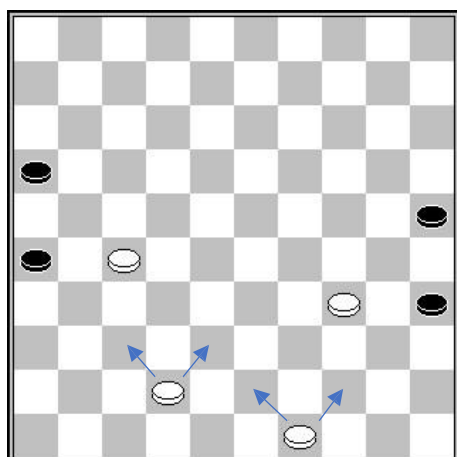
Territoriale bezetting

Het basisidee is simpel. Hoe meer ruimte je inneemt, hoe meer bewegingsvrijheid je hebt, en daardoor hoe minder bewegingsvrijheid je tegenstander heeft.

Het is duidelijk dat het beheersen van de drie centrale velden 23-24-27 voor wit de beschikbare ruimte voor zwart aanzienlijk verkleint.

Men dient er rekening mee te houden dat centrale schijven over het algemeen een hogere strategische waarde hebben dan randschijven.

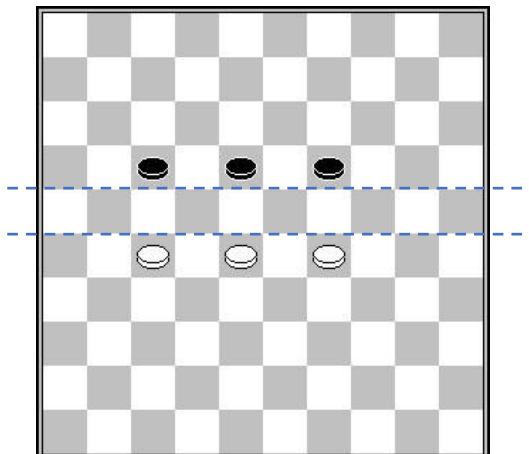

De schijven in het midden van het bord bieden twee bewegingsvrijheden, terwijl de schijven aan de rand er slechts één bieden.

Er wordt ook opgemerkt dat een centrale schijf de mogelijkheid heeft om twee randschijven te blokkeren.

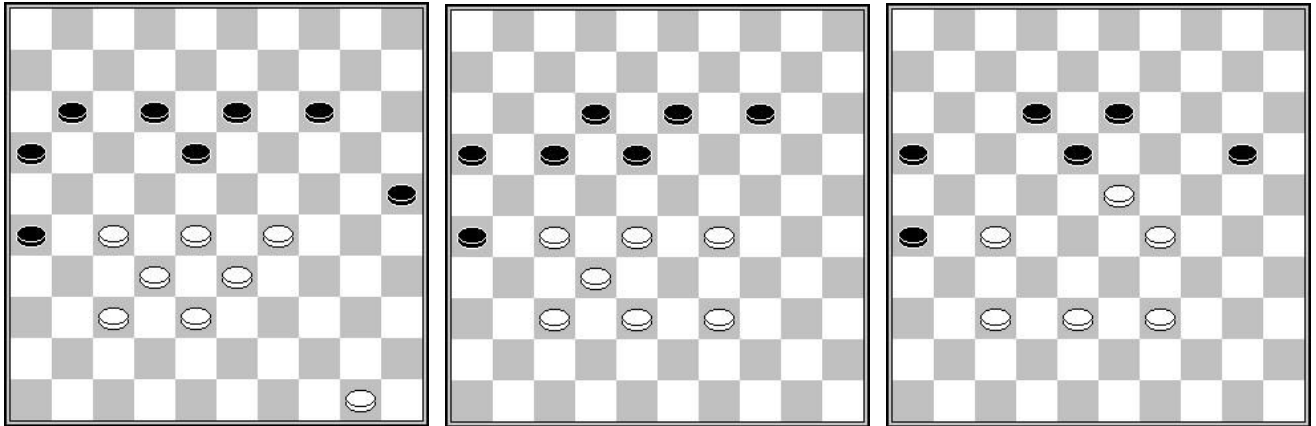
De blokkeringsstrategie is makkelijker uit te voeren wanneer je het centrum van het bord bezet.

Een andere veel voorkomende situatie van territoriale bezetting.

Men ziet dat wit de ruimte bezet tot de 5de lijn, en zwart slechts tot de vierde.

Het volgende voorbeeld dient als leidraad om te laten zien hoe een territoriaal voordeel kan worden benut.

De stand van het eerste diagram komt uit een partij gespeeld tijdens de interclub 2017 tussen Wouter Sipma en Martijn de Jong. Zwart is aan zet.

- 50... (11-17)
- 51. 50-44 (14-19)
- 52. 44-39 (19-24)
- 53. 29x20 (25x14)
- 54. 33-29 diagram 2

Wit neemt weer bezit van het belangrijk centrale veld 29.

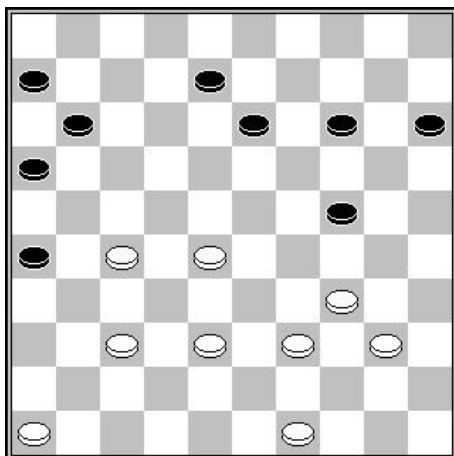
- 54... (14-20)
- 55. 28-22 (17x28)
- 56. 32x23 diagram 3

Zwart heeft nog slechts één schijf om mee te spelen.

- 56... (20-25)
- 57. 39-34

En zwart is compleet geblokkeerd zonder mogelijkheid om zich te bevrijden.

Ziehier een andere situatie die het bezetten van terrein duidelijk maakt. Het betreft een partij gespeeld door meervoudig wereldkampioen Alexander Shvartsman tegen Igor Chartoriyski tijdens het Open Salou in 2019..

Wit bezet stevig het centrum, terwijl de zwarte stukken verspreid over de randen van het bord staan. Deze territoriale dominantie zal wit in staat stellen het spel te winnen.

- 36. 37-32 (8-12)
- 37. 39-33 (11-17)
- 38. 49-43 (14-19)
- 39. 40-35 (15-20)
- 40. 34-29

Een belangrijke zet die zwart dwingt zich terug te trekken.

- 40... (20-25)
- 41. 29x20 (25x14)
- 42. 33-29

Wit herover het belangrijke strategische veld 29. We bevinden ons in dezelfde situatie als voorheen, waar wit stevig gevestigd is op de vijfde rij. Merk op dat zwart geen ruilformatie heeft om zijn positie te versterken.

- 42... (14-20)

43. 43-39 (19-24)

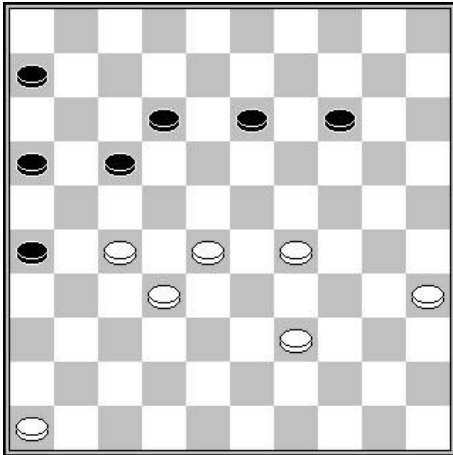
44. 38-33 (20-25)

45. 29x20 (25x14)

Opnieuw doet zwart een passieve achterwaartse ruil.

46. 33-29

Opnieuw neemt wit bezit van veld 29.

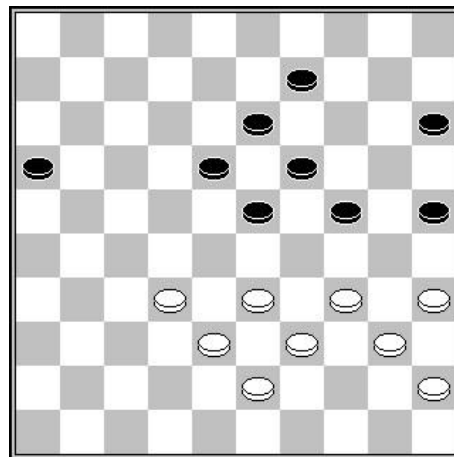
Derde etappe : relatieve bewegingsvrijheid

Beeldvorming

We beginnen aan de derde etappe van dit deel. De strategie die we hebben ontwikkeld, bestaat uit het blokkeren van de stukken van de tegenstander, terwijl we ons ervan bewust zijn dat de tegenstander mogelijk hetzelfde doel nastreeft. De beperkte ruimte op het bord dwingt beide spelers om manieren te vinden om hun eigen schijven vooruit te helpen, terwijl ze tegelijkertijd de ontwikkeling van de stukken van hun tegenstander belemmeren. Combinaties worden dan cruciaal om de opties van de tegenstander te beperken. In dit hoofdstuk zullen we zien hoe positioneel spel en combinatiespel met elkaar te verzoenen zijn.

De combinaties dienen het positionele spel.

Positie en combinatie

Wit aan zet

Beschouw de bovenstaande positie. Als we deze statisch bekijken, lijkt er niet veel te gebeuren. Maar als we kijken naar de zet die zwart kan spelen, wordt de positie van wit ineens heel interessant. Zwarts zet (18-22) zou wit bijvoorbeeld in staat stellen twee pionnen te winnen met 34-30 (25x34) 30x27. We beseffen dat de formatie 34-35-40-45 van wit, terwijl zwart tegelijkertijd een schijf op 23 en 25 heeft, uiterst nuttig is om de zetten van de tegenstander te beperken. Op dezelfde manier zou (9-14) direct een pion verliezen met 34-30 (25x34) 40x9 (13x4).

Dit levert een interessante situatie op voor wit, mits ze een manier kunnen vinden om deze te behouden, of zelfs te verergeren. Om dat te doen, hoeft wit alleen maar het volgende te spelen:

1.32-27

Zwart kan dan opgeven. Na de ruil (24-29) 2.35x24 (19x30) volgt immers de aanval 3.40-35, waardoor Zwart geen oplossing meer heeft. Ze kunnen hun verlies uitstellen door :

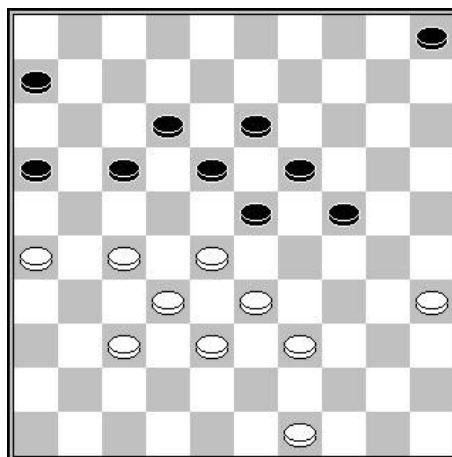
1... (15-20)

2.38-32 (9-14)

3. 43-38

En zwart is geblokkeerd

Positie en combinatie hebben op bewonderenswaardige wijze de krachten gebundeld.

Wit aan zet

Laten we nu deze positie bekijken. Wit is aan zet. De redenering is identiek aan die in het vorige voorbeeld. Welke zetten zijn speelbaar voor zwart? Er zijn drie zetten mogelijk, (6-11), (5-10) en (23-29). Om de zetten van de tegenstander te beperken zonder de eigen positie in gevaar te brengen, heeft wit alle redenen om hier te spelen

1. 39-34

Deze zet verhindert natuurlijk (23-29), maar vooral (5-10) door een damzet via 2.34-29 (23x34) 3.28-22 (17x39) 4.38-33 (39x28 5.32x5. Dus

1... (6-11)

2. 34-30 (5-10)

De opstoot (23-29) is catastrofaal wegens 3.28-23 (19x39) 4.30x8 (12x3) 5.27-21 (16x27) 6.32x43 met een slag over 5 schijven.

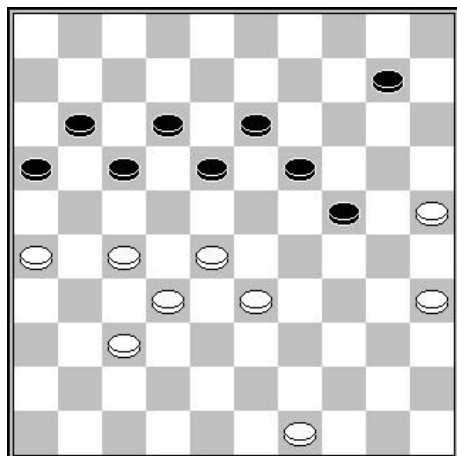
3. 49-43 (23-29)

(10-14) is een omkering van de zetten na 4.37-31.

4. 30-25 (29-34)

5. 43-39 (34x43)

6. 38x49

Er resteren niet veel schijven in het spel. Toch is de positie van zwart verliezend. Ziehier waarom :

6... (10-14)

(18-23) levert een beslissende damzet op door 25-20 (24x15) 8.33-29 (23x34) 9.28-22 (17x28 10.32x5.

7. 37-31

En zwart is geblokkeerd omdat de enige speelbare zet (18-23) verliest na 8.33-29 (24x22) 9.27x20.

Ook hier, liet de associatie «positie en combinatie» wit toe een winnende stand in te nemen.

De belangrijkste conclusie is dat je de aanvallen van je tegenstander kunt beperken door middel van combinaties.

Wat je in gedachten moet houden: Je blokkeert de stukken van je tegenstander zelden zonder gebruik te maken van combinaties.

Redeneren en berekenen

Beeldvorming

Voordat we aan het laatste hoofdstuk van dit deel beginnen, is het nuttig om de belangrijkste principes die het verloop van een spel bepalen en de strategische elementen die van belang zijn, nog eens te herhalen. Het speelveld is beperkt en tijdens een partij vraag je je constant af of het beter is om de partij te blokkeren of juist om de partij open te breken met ruilen. Deze twijfel dwingt ons tot rekenen, tot het anticiperen op toekomstige zetten, om objectief de beste strategie te bepalen.

Om de bewegingen van de tegenstander te beperken en zo meer bewegingsvrijheid te verkrijgen, kunnen we gebruikmaken van blokkeertactieken, territoriale bezetting of combinatiedreigingen. Deze belangrijke strategieën zullen ons helpen bij het spelen van onze partijen.

De relatieve bewegingsvrijheid hangt af van de territoriale bezetting, combinatorische dreigingen en geïmmobiliseerde stukken. Bij het berekenen van varianten zijn we vooral geïnteresseerd in actieve stukken.

Dit stroomschema laat zien hoe een spel gebaseerd op een blokkeringsstrategie zich kan ontwikkelen. Afhankelijk van de situatie kan men de positie van de tegenstander verstoren of soms spanningen creëren die de tegenstander dwingen zich veilig te stellen, waardoor deze het spel uiteindelijk in zijn nadeel verstoort. Deze situatie komt vaker voor dan je denkt. De volgende stap is een sterke positie, waardoor de tegenstander gedwongen wordt steeds moeilijkere zetten te doen, tot de uiteindelijke fout die de overwinning veiligstelt.

Bij dammen win je zelden een spel; je lukt eerder een fout uit bij je tegenstander.

Om dit onderwerp, "redeneren en berekenen", te behandelen, stel ik voor dat we een partij bestuderen die gespeeld werd tijdens het wereldkampioenschap van 2003 tussen Ton Sijbrands (Nederland) en Vladimir Weitsman (Verenigde Staten). Vanaf het allereerste begin van de partij stredden de twee spelers om de controle over het centrum.

1. 33-29 (19-23)

Zwart bezet onmiddellijk het centrale veld 23.

2. 35-30 (14-19)	3. 40-35 (17-22)
4. 45-40 (11-17)	5. 38-33 (6-11)
6. 32-28 (23x32)	7. 37x28

Na een paar ontwikkelingszetten ruilt wit de centrale pion van de tegenstander en rukt op naar het centrum. Maar daar zal het niet bij blijven.

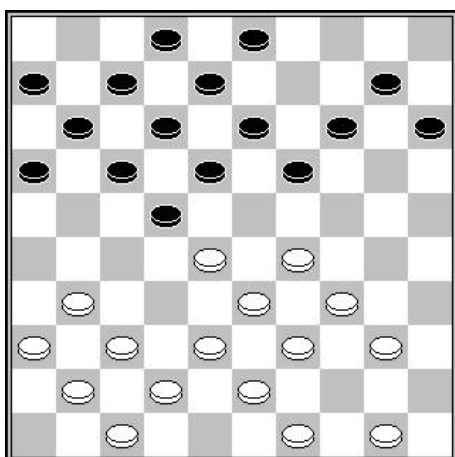
7... (9-14)	8. 30-24 (19x30)
9. 35x24	

Een krachtige ruil die de centrale positie van wit versterkt. Zwart kan deze inbreuk op zijn vesting niet tolereren. Daarom gaat hij als volgt te werk :

9... (14-19)	
10. 43-38 (19x30)	11. 34x14 (10x19)
12. 39-34	

Het is belangrijk op te merken dat wit een formatie van drie schijven creëert (29-34-40), waardoor het spel van schijf 15 onmogelijk wordt.

12... (4-10)	13. 41-37 (10-14)
14. 44-39 (5-10)	15. 46-41 (1-6)
16. 48-43	

De situatie is momenteel perfect in evenwicht. Geen van beide spelers is erin geslaagd de positie van de tegenstander te verstoren.

Zwart is aan zet en dient een belangrijke beslissing te nemen.

16... (19-23)	17. 28x19 (14x23)

Deze ruil in het centrum hoeft geen kritiek te krijgen, maar het zou beter zijn geweest om deze te laten voorafgaan door de opmars van schijf 16 naar veld 27, via (16-21) en vervolgens (21-27).

Na deze ruil neemt wit controle over de situatie.

18. 31-27 (22x31)	19. 36x27

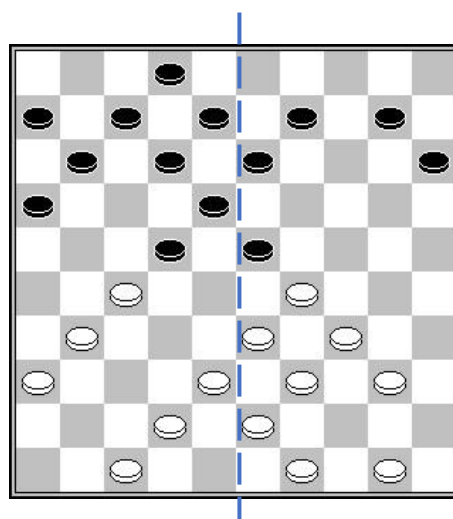
Het is overduidelijk dat er geen sprake van kan zijn dat zwart de twee strategische velden 22 en 23 permanent bezet houdt.

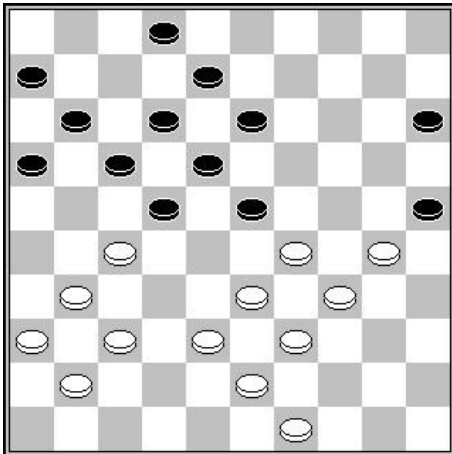
19... (3-9)	20. 41-36 (17-22)
21. 37-31	

De positie is veranderd. Zwart bezet nu het centrum met schijven 22 en 23. De situatie is echter niet helemaal duidelijk. Er is een opvallend verschil in de verdeling van de schijven over de vleugels. De linkervleugel van zwart is zwak, met slechts vijf schijven tegenover de acht van wit. Bovendien is het niet eenvoudig om een nuttige speellijn voor zwart te bepalen, terwijl wit uiteraard zal oprukken via zijn sterke vleugel.

Ziehier het vervolg van de partij :

21... (11-17)	22. 40-35 (10-14)
23. 35-30 (7-11)	24. 50-44 (14-20)
25. 30-25 (9-14)	26. 44-40 (14-19)
27. 25x14 (19x10)	28. 47-41 (10-14)
29. 40-35 (14-20)	30. 35-30 (20-25)
31. 42-37	

We zagen het nauwelijks aankomen, maar zwart heeft uiteindelijk nog maar één speelbare zet. Wat is de reden hiervoor?

Simpel gezegd achtte Zwart het essentieel om wits spel op de rechterflank te blokkeren voordat hij de andere flank aanpakte.

Een ogenschijnlijk veilig speelplan, maar slechts op het eerste gezicht, zoals wits daaropvolgende zetten zouden aantonen.

31... (13-19)

De enige speelbare zet.

32. 29-24 !

Een echte verrassing. Wit had minuten lang besteed aan het berekenen dat het blokkeren van de schijven van de tegenstander een goede zet was.

32... (8-13)

34. 38-33 (17-21)

De witte schijven houden de positie vast.

35... (21-26)

37. 49-44

33. 33-29 (2-8)

35. 37-32

36. 41-37 (11-17)

De genadeslag. Wit zet een ruilformatie op met 33-39-44, waardoor ze schijf 22 kunnen ruilen met 33-28 (22x33) 39x28 en voldoende reservetempi hebben om alle zwarte schijven te blokkeren.

Zwart werd zich bewust van de situatie en ondernam een wanhopige reddingsoperatie:

37... (23-28)

39. 44-40 (21x41)

41. 40-35 (22-28)

43. 29-23 (27-31)

45. 30x19 (13x24)

47. 47-41 (37x46)

49. 5x2 W+

38. 32x14 (17-21)

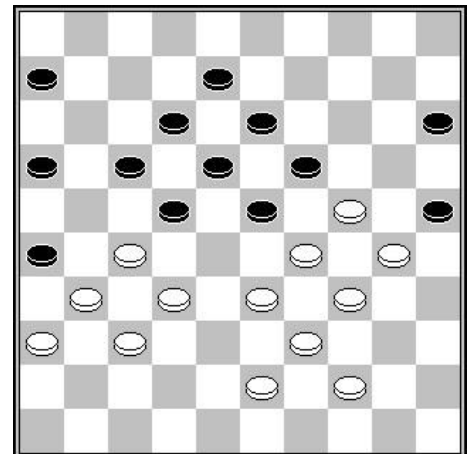
40. 36x47 (26x37)

42. 33x22 (18x27)

44. 24-20 (15x24)

46. 14-10 (12-17)

48. 10-5 (46x10)

We merken op dat de opstoot 29-24 op de 32e zet wit meer speelruimte gaf en, door een spiegeleffect, de speelruimte van de tegenstander verkleinde.

De belangrijkste conclusie: bij dammen zijn er geen zekerheden, alleen hypotheses die worden getest.

Het belangrijkste punt om in gedachten te houden is dat de bezetting van ruimte een belangrijke strategische kwestie is.

Gedeeltelijke conclusie

Je bent nu aan het einde gekomen van dit tweede inleidende deel over dammen. Dit zal je in staat stellen je partijen te structureren met een duidelijk strategisch doel. Het in de praktijk brengen hiervan tegen meer ervaren tegenstanders vereist wel wat doorzettingsvermogen. Het is niet eenvoudig om anticiperen, de inzet begrijpen en de juiste zetten kiezen te combineren. In het begin is alles verwarrend, dat is normaal. Het belangrijkste is om te begrijpen wat er tijdens de wedstrijd gebeurt, wat werkt en wat niet. Je speeltechniek en inschattingsvermogen zullen zich vanzelf ontwikkelen.

Inzicht in de problemen is de beste manier om vooruitgang te boeken.

Zoals u later zult ontdekken, is blokkeren niet de enige mogelijke strategie. We hebben de kracht van de dam in een partij tot nu toe nog niet echt belicht. In het derde en laatste deel zullen we zien dat het doel om een damveld te bereiken, zelfs ten koste van het opofferen van een of meer schijven, leidt tot de ontwikkeling van strategieën die de passage naar dam bevorderen.

Leerschema

